

KURASHNING TARIXI, RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA ZAMONAVIY HOLATI

Muallif: **Yunusov Abduljalil**

O'zbekiston tuman 2-son politexnikumi jismoniy tarbiya fani o'qituvchisi

Yil: 2025

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'zbek xalqining milliy sport turi – kurashning kelib chiqishi, tarixiy taraqqiyoti, uning sport sifatidagi rivojlanish bosqichlari va xalqaro miqyosda egallagan o'rni yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy kurashning sport turlari orasidagi roli va yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: kurash, milliy sport, O'zbekiston, jismoniy tarbiya, xalqaro sport.

Kirish

Kurash – bu ming yillik tarixga ega bo'lgan o'zbek xalqining qadimiy sport turidir. U jismoniy chiniqish, irodaviy tarbiya, milliy g'urur va madaniyatning ifodasidir. O'zbekistonda kurash qadimdan nafaqat sport, balki bayramlar, to'ylar va marosimlarning ajralmas qismi bo'lgan. Bugungi kunda kurash xalqaro sport sifatida ham tan olinib, dunyo miqyosida ommalashib bormoqda [1].

Asosiy qism

1. Kurashning kelib chiqishi va tarixiy ildizlari

Kurashning eng qadimgi namunalari miloddan avvalgi davrlarga to'g'ri keladi. Arxeologik topilmalarda, jumladan, Afrosiyob devoriy rasmlarida, jangovar harakatlar va sport kurash sahnalari tasvirlangan [2]. Tarixiy manbalarda Amir Temur saroyida o'tkazilgan tantanalarda kurash musobaqalari muhim o'rin egallagani qayd etilgan [3].

2. Kurashning zamonaviy shakllanishi

1990-yillarda O'zbekiston mustaqillikka erishgach, kurashning rivojlanishiga yangi bosqich boshlandi. 1998 yilda Xalqaro Kurash Assotsiatsiyasi (IKA) tashkil etildi va bugungi kunda u 120 dan ortiq mamlakatni birlashtirgan tashkilotga aylandi [4]. Kurash 2017 yilda Ashxoboddagi Osiyo ichki o'yinlarida rasmiy sport turi sifatida tan olingan [5].

3. Kurashning sport tarbiya tizimidagi o'rni

Kurash yosh avlodni jismonan chiniqtirish, vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda muhim vositadir. U sport maktablari, oliy ta'lim muassasalari va jismoniy tarbiya dasturlarida keng qo'llaniladi. Kurash mashg'ulotlari bolalarda muvozanat, chaqqonlik, chidamlilik va intizomni shakllantiradi [6].

4. Xalqaro kurash musobaqalari

Har yili xalqaro miqyosda o'nlab kurash musobaqalari tashkil etiladi, jumladan: Jahon chempionatlari, Osiyo o'yinlari, IKA kuboklari. O'zbekiston sportchilari bu musobaqalarda yetakchi o'rinlarni egallab kelmoqda. Bu sport turi UNESCO tomonidan nomoddiy madaniy meros sifatida e'tirof etilgan [7].

Xulosa

Kurash – bu nafaqat jismoniy faollik, balki milliy o'zlik va madaniyatning timsolidir. U tarixiy ildizlari, zamonaviy rivojlanish bosqichlari va xalqaro e'tibori bilan O'zbekistonning eng muhim sport meroslaridan biridir. Kelajakda kurashning Olimpiya o'yinlariga kiritilishi bu sport turining global mavqeini yanada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. T.: Ma'naviyat, 2008.
2. Shoniyozev K. O'zbek xalqining kelib chiqishi. T.: Fan, 2001.
3. Bartold V.V. O'rta Osiyo tarixi. T.: Fan, 1993.

4. 4. International Kurash Association. <https://www.kurash-ika.org>
5. 5. Olympic Council of Asia. 5th Asian Indoor and Martial Arts Games - Results Book. 2017.
6. 6. Yo‘ldoshev B. Jismoniy tarbiya va sport pedagogikasi. T.: O‘zDJTI, 2015.
7. 7. UNESCO Intangible Cultural Heritage List. Kurash (traditional wrestling). <https://ich.unesco.org>